

Академія

ГАЗЕТА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ КНИГИ

Протягом 2015-2019 років український книжковий ринок зазнав певних змін. Тематичний та жанровий спектр української книжки значно розширився, частка україномовної літератури на ринку збільшилася, як і перекладів з іноземних мов.

Далі на стор. 9

НОВА РЕФОРМА ОСВІТИ: ЩО ПРО ЦЕ ДУМАЄ ВИКЛАДАЧ З БАГАТОЛІТНІМ СТАЖЕМ

16 січня Президент Володимир Зеленський підписав Закон України «Про повну загальну середню освіту».

За словами заступника міністра освіти Любомири Мандзій, відтепер Міністерство освіти і науки має можливість втілювати заплановані зміни у шкільній освіті.
Далі на стор. 14

БУДНІ АКАДЕМІЇ

В умовах карантину надзвичайно важливо підтримувати позитивний настрій, саме тому пропонуємо вам згадати події, що значною мірою сприяли піднесенню іміджу нашої громадської організації «Національна академія наук вищої освіти України».

Далі на стор. 2

СТУДЕНТИ НА МАГІСТРАТУРІ: МІФ ЧИ РЕАЛЬНІСТЬ?

Юнацький максималізм, тиск батьків, освітні тренди – усе це сильно впливає на наші рішення, іноді допомагаючи, але частіше заважаючи зробити усвідомлений вибір. Під час бакалаврату запал охолоджується, і студенти починають замислюватися над тим, що їм може дати освіта та наскільки це стане в пригоді в майбутньому. Виникає питання: «Вступати чи не вступати в магістратуру?»

Далі на стор. 16

С.О.V.I.D-19: НАДІЯ Є

Поява коронавірусної інфекції в Україні зафіксована першим зараженням на початку березня у Чернівецькій області. Епідемія, яка охопила весь світ поширюється з великою швидкістю та за симптоматикою дуже схожа на звичайний грип, але з більшою інтенсивністю.

Всесвітня організація охорони здоров'я повідомляє, що поставити правильний діагноз можна лише за допомогою лабораторних тестів.

Далі на стор. 5

БУДНІ АКАДЕМІЇ

Цього року неабияк пошавилася міжнародна діяльність Академії з метою забезпечення участі її членів у зарубіжних, наукових, громадських та культурних організаціях, співпраці із закладами освіти. Зокрема, налагоджено плідні контакти з Інститутом математики Сербської академії наук: пані Катіца Хедріх Стефанович (іноземний академік НАН ВО України) у лютому відвідала Україну й на одному із засідань Бюро Президії виступила зі змістовною презентацією про свій життєвий і творчий шлях та наукові досягнення.

Під час доповіді проф. Катіца Хедріх наголосила на необхідності подальшого встановлення наукових партнерських зв'язків, обміну науковим досвідом та корисною інформацією між країнами, організації й проведенні сумісних наукових заходів тощо. Для бібліотеки Академії пані Катіца презентувала кілька своїх наукових праць.

Катіца Хедріх Стефанович була нагороджена академічною медаллю «За успіхи в науково-педагогічній діяльності» й Почесною грамотою Академії за вагомий внесок у розвиток науки і техніки, високий професіоналізм та багаторічну сумлінну працю в сфері вищої освіти.

Також, завдяки віце-президентам акад. Кузнецову Ю. М. та Говорову П. П. було встановлено тісні наукові зв'язки з болгарським вищим «Технічний університет Габрово». Укладено Угоду про співпрацю зі Словацьким університетом в м. Жилін (за сприяння віце-президента акад. Шпака В. І.)

Під керівництвом та за участі Академії проведено низку науково-практичних конференцій, зокрема:

- «Українська мова вчора, сьогодні, завтра в Україні і світі» (методологія та мотивація змін у новій редакції правопису української мови) – акад. Шевчук С. В.;

- V науково-практичний форум: «Соціальна адаптація людей літнього віку в сучасному суспільстві, ортобіоз та паліативна допомога» акад. Вірна Ж. П.;

- Міжнародна науково-практична конференція «Українські революції XX–XXI століть у контексті націо- та державотворення» – акад. Шпак В. І., член-кореспондент Бондар Ю. В. та інші.

Завдяки старанням й безпосередній участі першого віце-президента, головного ученого секретаря акад. Процюка Р. Г. та академіка-секретаря відділення біології акад. Карповського В. І. у першому кварталі цього року вже здійснено виїзне засідання Президії до міста Полтави (Полтавська державна аграрна академія, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка). Під час цього заходу відбулася презентація наукової і освітньої діяльності ГО «НАН ВО України».

Також у лютому відбулися загальні збори відділення медицини під керівництвом першого віце-президента, головного ученого секретаря, академіка-секретаря цього відділення, д-р мед.н., проф. Процюка Р. Г. Захід став майданчиком для професійної дискусії та сприяв обміну досвідом серед

Табачников С. І., д.м.н., професор, президент НАН ВО України

колег щодо поточної ситуації навколо реформування медичної галузі.

Хочеться підкреслити, що за ініціативи та сприяння академіка-секретаря відділення ветеринарної медицини, акад. О. Мельника було виготовлено академічну відзнаку – медаль імені М. І. Пирогова.

Варто відзначити надзвичайно плідну роботу голови журі акад. Біляєвої О. О., під егідою якої було проведено конкурс на краще видання року. На конкурс надійшла рекордна кількість книг, а саме 178 праць з різних номінацій із практично

ПРИВІТАННЯ ФІЛАРЕТУ З 91-РІЧЧЯМ

23 січня Патріарху Філарету Київському, предстоятелю Української православної церкви Київського патріарху виповнився 91 рік. З чим ми хочемо щиро привітати його.

Ваша Святосте, від усього серця вітаємо Вас із Днем народження! Ваша відданість є прикладом для багатьох. Важливим досягненням, про яке завжди пам'ятатимуть, стало здобуття Церквою Томосу про автокефалію, в чому є Ваша заслуга. Плідна праця стане прикладом жертвності та трудолюбства для багатьох. Бажаємо вам міцного здоров'я, Божих благословінь та міцності духа. Нехай багаторічна праця на ниві духовного розвитку українського народу примножить радість у Вас на серці за всі пройдені шляхи.

Всемогутній Господь хай благословить і дасть сили й далі бути відданим Божій справі. Ви – видатна постать українського православ'я, справжній приклад стійкості духу та щирої віри.

Нехай у Вашому житті й далі палає вогонь надії і освітлює душі людей на добрі діла.

усіх вишів України. У 2020 році триває подальша копітка робота у цьому напрямку.

Цього року активізовано видавничу діяльність, зокрема вийшла друком колективна монографія «Національна безпека у викликах новітньої історії», видано проспект Академії. Відбувається поступовий перехід до електронної версії «Науково-інформаційного вісника» НАН ВО України та приведення її у відповідність до вимог ВАКУ.

Не можна не звернути увагу і не відзначити роботу віце-президента з питань запобігання та протидії корупції акад. Вороб'я П. А., діяльність якого базується на дієвій системі запобігання проявам корупції й на принципах правопорядку, добропорядності, доброчесності й непідкупності, активного громадського контролю.

Нагадуємо, що у квітні цього року Національний фонд досліджень України офіційно розпочинає прийом заявок на отримання вітчизняних грантів. (про це повідомив ві-

це-президент нашої Академії, акад. Шакун В. І.).

Міністерство освіти і науки України вже оприлюднило до громадського обговорення проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку конкурсного відбору та фінансування Національним фондом досліджень України проєктів з виконання наукових досліджень і розробок».

Конкурс відбуватиметься з метою грантової підтримки наукових досліджень у галузі природничих, технічних, суспільних та гуманітарних наук, експериментальних розробок за пріоритетними напрямками. Грантова підтримка надаватиметься проєкту, науковим керівником якого є визначений український учений, а також будь-які юридичні особи. Вимоги до подачі документів розміщено на веб-сайті Фонду. Необхідними умовами для отримання гранту є наявність наукового ступеня, вченого звання, публікацій у виданнях, які

входять до наукометричних баз Scopus або Web of Science і залучення зарубіжних експертів. Також проф. Шакун В. І. наголосив, що у наших академіків є чудова можливість ввійти до складу експертної ради Національного фонду досліджень України.

Академія готується до самостійного проведення міжнародних форумів, конгресів та інших науково-практичних заходів; і надалі буде виступати за впровадження нових сучасних стандартів освіти, покращення матеріально-технічної бази освітніх та наукових закладів, залучення кращих педагогічних та наукових працівників і запровадження прозорої системи фінансування галузі освіти та науки й підвищення престижу педагогічної та наукової праці.

**Президент ГО «НАН
ВО України»
Станіслав Ісакович
Табачников**

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ У ВИКЛИКАХ НОВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК
ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ У ВИКЛИКАХ НОВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

Монографія

Глобалізаційні процеси, які нині активно відбуваються в сучасному світі, позначилися на всіх сферах світової цивілізації, зокрема обороні і безпеці, мають визначальний вплив на систему безпеки та несуть у собі цілу низку загроз.

Питання національної безпеки завжди турбувало людство й має неабияке значення в контексті загального розвитку та реалізації його національних інтересів. Адже національна безпека будь-якої держави – це насамперед захищеність життєво важливих інтересів її громадян, країни в цілому, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, ефективне запобігання реальних та потенційних загроз національним інтересам. Фундаментальними національними інтересами України є:

- державний суверенітет і територіальна цілісність, демократичний лад, недопущення втручання у внутрішні справи країни;
- сталий розвиток національної економіки, громадянсько-

го суспільства і держави для забезпечення зростання рівня та якості життя населення;

- інтеграція України в європейський політичний, економічний, безпековий, правовий, освітній простір; набуття членства в Європейському Союзі, НАТО та в Організації Північноатлантичного договору, розвиток рівноправних взаємовигідних відносин з іншими державами;
- державна політика у сферах національної безпеки і оборони, що спрямовується на забезпечення воєнної, зовнішньополітичної, державної, економічної, інформаційної, екологічної безпеки, кібербезпеки України тощо.

Останнім часом деякі вчені проблему національної безпеки навіть виокремлюють в окрему галузь науки, роль якої неупинно зростає, оскільки одними з найбільших цінностей вважається самостійна державність, національна ідентичність, права і свободи громадян, верховенство права.

Міжнародний тероризм, зазіхання на територіальну цілісність, збройні конфлікти, транскордонна злочинність, нелегальна міграція, корупційні прояви, економічна нестабільність, глобальні соціальні зміни, незаконне видобування та брак природних ресурсів тощо – це неповний перелік тих загроз, які щодня стоять перед нашою державою і суспільством. Саме зараз, в умовах збройної агресії з боку РФ, тимчасової анексії Криму та частини східних регіонів, для України проблема захисту життєво важливих національних інтересів залишається

вкрай складною і актуальною та потребує комплексного аналізу й пошуку ефективних шляхів її розв'язання. Війна на Сході нашої держави стала серйозним випробуванням для всього українського народу і зумовила нагальну потребу підвищення рівня національної безпеки, яка повинна бути усвідомлена з боку Президента України, органів державної влади, Ради національної безпеки та оборони України, інших установ та відомств й консолідації усього українського суспільства.

Найважливішим завданням на порядку денному управління національною безпекою України має стати зміна в ставленні до неї як до широкого кола питань, визначення загроз національній безпеці України та шляхів її забезпечення на основі аналізу вітчизняної нормативно-правової бази, концептуальних напрацювань органів державної влади, поглядів державних діячів, політиків, праць провідних науковців з означеної вище проблематики.

Отже, політика національної безпеки передусім має бути спрямована на забезпечення геополітичних інтересів України, її незалежності, суверенності, політичної стабільності, прогресивного соціально-економічного розвитку, процвітання та є запорукою існування будь-якого суспільства, держави, нації.

**Президент ГО «НАН
ВО України»
Станіслав Ісакович
Табачников**

C.O.V.I.D-19: НАДІЯ Є

Поява коронавірусної інфекції в Україні зафіксована першим зараженням на початку березня у Чернівецькій області. Епідемія, яка охопила весь світ поширюється з великою швидкістю та за симптоматикою дуже схожа на звичайний грип, але з більшою інтенсивністю. Всесвітня організація охорони здоров'я повідомляє, що основними ознаками вірусу є гарячка та утруднене дихання. Сама хвороба може викликати пневмонію, важкий гострий респіраторний синдром, ниркову недостатність і для деяких ослаблених людей є смертельною. Поставити правильний діагноз можна лише за допомогою лабораторних тестів.

Як повідомляє МОЗ:

«Передача нового коронавірусу між людьми відбувається лише повітряно-краплинним шляхом, маска не дає абсолютно го захисту, тому використовувати її слід з іншими засобами захисту».

На сьогодні ліків для лікування чи профілактики коронавірусу COVID-19 не існує та для того щоб вберегти людей від захворювання, українське правління вирішило ввести в країні карантин. Тому на час карантину залізничні, авіа- та автобусні міжміські

та міжобласні пасажирські перевезення, а також робота метрополітенів припинена. Окрім транспортної розв'язки також тимчасово припинять роботу заклади громадського харчування (ресторани, кафе), торговельно-розважальні центри, фітнес-центри, заклади культури. Припинено навчання в закладах дошкільної, загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, фахової передвищої, вищої та післядипломної освіти. Усі заходи, які створюють велике скупчення людей ма-

ють перенести. Для власної та безпеки оточуючих людям краще знаходитися вдома та виходити на вулицю лише за необхідністю покупки продуктів або ліків.

Щоб вберегти своє здоров'я та не піддавати ризику оточуючих слід дотримуватися таких простих правил:

- часто і ретельно мийте руки з милом та обробляйте дезінфікуючими засобами;
- під час кашлю та чхання прикривайте рот і ніс паперовою хустинкою

Лікар, експерт з питань громадського здоров'я, Отто Стойка повідомляє:

«Поки вакцини немає і найближчим часом не буде, дотримуватися правил: мити руки, зберігати кашльовий етикет. Велика кількість бактерій залишається на долонях, тому через них найбільша ймовірність передати вірус.

Противірусні препарати, які продаються в аптеках на коронавірус не діють. Це більше питання маркетингу, яке я вважаю не етичним».

#ЗАЛИШАЙСЯ ВДОМА

або згином ліктя. Використану хустку варто негайно викинути та помити руки;

- уникайте тісного контакту з усіма, хто має гарячку та кашель, не знаходьтеся в людному місці;

- якщо маєте підвищену температуру тіла, кашель й утруднене дихання, якнайшвидше зверніться до лікаря та повідомте йому попередньою історією подорожей;

- не споживайте сирих чи недостатньо термічно оброблених продуктів тваринного походження. Із сирих м'ясом, молоком тощо слід поводитися обережно;

- проводьте у домі-

ках вологе прибирання та провітрюйте приміщення.

Попри те, що хворих стало більше є позитивна новина – перший заражений чоловік коронавірусом видужав. Тому не втрачаємо оптимізму, ми на шляху збереження нашого здоров'я, а з дотриманням усіх правил наші шанси збільшуються.

Нещодавно, літаком було доставлено все необхідне обладнання для захисту лікарів та медиків швидкої допомоги в різні регіони України. Окрім цього з Китаю були доставлені апарати штучної вентиляції легень, а також медвантаж, в якому зна-

ходився весь необхідний захист для інших працівників.

Після цієї доставки, відбулася запланована купівля тестів для перевірки наявності вірусу.

На кожного з нас покладена місія – перечекати вірус вдома, використати цей час в своїх інтересах.

Найголовніше: в жодному разі не треба піддаватися паніці, краще діяти раціонально і зважено виконувати рекомендації лікарів і сприймати карантин, як відпустку під час якої можна корисно провести час або відпочити.

Якубець Марина

НОВИЙ ПРАВОПИС — РАДШЕ УНІФІКАЦІЯ, НІЖ ВИНАХІД

Однією з обговорюваних тем 2019 року була тема запровадження нового правопису, а саме змін, які були внесені до нього.

Правопис — це складна знакова система, яка потребує довготривалого вивчення та засвоєння. Міністерство освіти визначило кількість років, протягом яких можна буде звикнути до нововведень і вже потім почати проходити атестацію та ЗНО згідно з новим правописом. Зміни вводяться поступово.

Насправді «не такий страшний вовк, як його малюють», і новий правопис — це лише певні «вкраплення», незначні зміни, які в дечому навіть спрощують нам написання окремих слів (наприклад, якщо раніше слова з часткою «пів-» потрібно було писати і разом, і окремо, і через дефіс, і з апострофом, то зараз усе лише окремо).

Новий правопис — це не так нові правила, як більше повернення до традицій, які органічно вписуються в мову та можуть логічніше пояснити написання певного слова. Як відомо, раніше теж хотіли запровадити інший правопис, однак радянська влада стала на заваді, бо хотіла «зріднення мов». Тому, щоб виокремити нашу мову серед інших, повернути їй давне

українське «коріння», правопис зазнав незначних змін.

Умовно новий правопис можна поділити на три частини змін: обов'язкові, паралельні (старий і новий варіант) і спрощенні. Ознайомимося з основними.

Менше дефісів. Цікавий факт, що в 2007 році в Оксфордському словнику 16 000 слів позбавили дефісів. Це було зумовлено смисловим об'єднанням слів. Тому, для правильного функціонування значення, деякі слова почали писати окремо. Також можна пояснити сенс саме цього нововведення тим, що запозичені слова, які першочергово (у мові, з якої походять) пишуться разом, то і в нашій мові мають писатися так само (наприклад, «webpage» — «вебсторінка»).

Значна кількість слів, що раніше мали інший правопис, — це слова, що складаються з двох основ. Візьмемо для прикладу такі: «міні» + «маркет» = мінімаркет (таке основоскладання за новими правилами не передбачає дефісу). Тобто разом потрібно писати слова з першим іншомовним компонентом анти-, контр-, віце-, екс-, лейб-, обер-, штабс-, унтер-, міні- ті ін..

«И» на початку та вкінці слова. Ще коли тіль-

ки набув чинності новий правопис, так скрізь де тільки можна найбільш обговорюваним словом було «індик». Однак це правило не має силу для свійського птаха родини фазанових. Початкова «и» стосується слів «ирій» та «ирод» (як варіанти — паралельні форми). Чому так? Це жива народна мова, так здавна в українській мові вимовляли. Ще в незатвердженому правописі 1999 року намагалися повернути початкову «и», але змогли це зробити в 2019-му. Щодо кінцевого «и», то ця форма є теж давньою, ще Котляревський так писав. Тому сучасний правопис дозволяє варіант написання слів «руси», «крови», «любови».

Фемінітиви. Нові правила правопису зачепили і соціальні зміни в світі. Це стосується словотворів, які раніше мали лише чоловічий рід. Трішки незвично зараз чути «членкиня», «філологиня», «професорка», однак ця форма використання слів допомагає чітко виокремити статтю. Чотири суфікси творять похідні слова: «к» (авторка), «-иц- (я)» приєднаний до основ на «-ник» та «-ень» (верстальниця, учениця), «-ин- (я)» з основами на «-ець-» та на приголосний (кравчиня, лемкиня), «-ес-» (патронеса). Відомо, що в ан-

глійській мові немає родів, однак і в них запровадили так звані «виокремлення за статтю». Щоб не використовувати корінь «man» (чоловік), деякі слова видозмінюються: «policeman» — «police officer». Однак потрібно уважно перевіряти, бо не усі слова піддаються коректному словотворенню (вівчар — вівчарка?, пілот — пілотка?). Нам надали правила, але варіанти використання фемінітивів по-суті можна вигадувати, бо чітких вказівок ми не маємо. Якщо виникають незрозумілі ситуації, як у прикладі, то краще добавляти до слів «пані», наприклад: пані пілот.

Просто запам'ятайте. У словах, що походять з латинської, -ject- передаємо через

-ект-: проект, проєктор, проєкція, проєктант. Спрощення написання слова «фойє» на «фое». А ці слова з можливими варіантами також потрібно знати: міф — міт, аудієнція — авдієнція, лауреат — лавреат, ефір — етер, Афіни — Атени, фауна — фавна, пауза — павза, лауреат — лавреат.

Пів та напів. Тепер нам спростили задачу. Якщо «пів» означає половину — пишемо окремо (пів Києва, пів апельсина, пів юрти), якщо в значенні цілісного поняття — разом (півострів, півгодини — 30 хв, півлітра — 500 мл).

«А як щодо ЗНО?» — запитаєте ви. МОН України видало наказ, у якому зазначають, що «у завданнях зовнішнього незалежного

оцінювання протягом п'яти років будуть використовуватися норми Українського правопису, які не зазнали змін». Це означає, що протягом 5 років у тестах ЗНО будуть траплятися лише ті слова, які пишуться однаково і в старому, і в новому правописі. Щодо власного висловлення, то також протягом п'яти років не буде вважатися помилковим написання слів згідно з нормами попередньої редакції правопису.

Отже, нового правопису боятися не потрібно, адже поступове його засвоєння допоможе нам звикнути до нього. Для цього поки функціонують паралельно два правописи.

Кошман Вікторія

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ КНИГИ

Протягом 2015-2019 років український книжковий ринок зазнав певних змін. Першочергово, значну роль відіграло обмеження на ввезення російської літератури на території України. Через це утворився значний сектор, який необхідно було заповнити для потреб українців. Тому вітчизняні видавництва кинули всі сили, щоб заповнити ринок українською книгою. Відтак тематичний та жанровий спектр української книжки значно розширився, частка україномовної літератури на ринку збільшилася, як і перекладів з іноземних мов.

Одними з найголовніших тенденцій все ще залишаються нон-фікшн та дитяча література, які дуже швидко заповнили український ринок, і їхнє різноманіття продовжує зростати. Деякі видавництва спеціалізуються лише на нон-фікшн («Наш формат»), набуває популярність підлітковий нон-фікшн («ВСЛ»). До дитячої літератури читачі ставляться доволі строго, як

до змістового наповнення, так і до поліграфічного виконання. Та й взагалі зросла кількість читачів, які звертають особливу увагу на дизайн та поліграфічне виконання видання, і саме це є основним аргументом у придбанні книжки, а не ціна. Потрібно сказати, що конкуренція в нон-фікшн та дитячій літературі сильно загострилася, і тиражі видань вже потроху зменшуються, тому впродовж наступних років навряд чи видання книжок цього спектру буде збільшуватися. Ці ніші заповнилися і залишатимуться на більш-менш теперішньому рівні.

Якщо говорити про популярність книжок різних жанрів, то найпопулярнішими є сучасний детектив та класика. Часто українці читають фантастику або фентезі, підручники та навчальні посібники, книжки з психології та саморозвитку. Література для дітей та підлітків набуває популярності, а сучасні романи та наукові чи нау-

ково-популярні видання не втрачають її. Має місце бізнес-література, набагато менше читають трилери, містику або жахи, біографії та мемуари. Потроху зростає популярність на графічні романи та комікси, особливо виконані поліграфічно якісно.

Найсучаснішою тенденцією можна назвати легальні технології та сервіси, як доповнення паперовому ринку. Ще в минулому році на Книжковому Арсеналі 2019 один із учасників ринку презентував новий продукт, який дозволяє завантажити за одноразовим qr-кодом електронну книгу. В Україні вже успішно почав свою роботу магазин аудіокниг «Audio Books», а видавництво «Наш Формат» проводить кампанію зі збору коштів серед читачів на запис своїх книг, і доволі успішно. Хоча за даними всеукраїнського проекту Ukrainian Reading and Publishing Data від культурно-видавничого проекту «Читомо» близько 65 % опитуваних не читають

електронні книжки та не слухають аудіокнижки взагалі, велика кількість молодих респондентів все ж надає перевагу цим видам книжок. До того ж, для людей з вадами зору аудіокнижки слугують непоганою альтернативою. Тому можна сказати, що в майбутньому електронні та аудіо книжки стануть популярнішими, але навряд чи зможуть відтіснити друкований варіант.

Хоча патріотичний підйом і спричинив розвиток української книги, велика кількість українців не в змозі придбати книжкову продукцію. За даними Ukrainian Reading and Publishing Data 60 % респондентів (а це понад двох тисяч опитувальників зі 122 населених пунктів) не придбали за останній

рік жодної друкованої книжки. А серед тих, хто купував книги, середня ціна останньої придбаної книги склала 135 грн, що майже у три рази дорожче, ніж за 2014 рік.

Якщо говорити про інфраструктурні зміни в галузі, потрібно сказати, що кількість незалежних магазинів у країні сильно зменшилася, а за даними Ukrainian Reading and Publishing Data саме в маленьких місцевих книгарнях українці найчастіше купують книги (25 % з тих, хто читає книги). Видавці ж, відчуваючи дефіцит платоспроможного роздубу, вимушені відкривати власні магазини. Скоріш за все, тенденція продовжуватиметься, що призведе до подальшої деградації книжкової торгівлі — у країні за-

лишиться все менше місць, де можна побачити максимальне представництво книжок різноманітних видавництв.

Отже, хоча невелика частка людей стає все більш вимогливою до поліграфічної продукції та готова віддавати великі гроші за якість, що дає вітчизняним видавництвам стимул розвиватися, більшість українського населення читає та купує дуже мало книжок, що може призвести до занепаду культури читання. Хоча чимало українських структур намагаються полегшити видавцям виготовлення та збут книжкової продукції, поки що не розвинута її популяризація серед населення.

Полоз Єлизавета

ЧИМ ЗАЙНЯТИ СЕБЕ У TELEGRAM:КОРИСНІ КАНАЛИ ДЛЯ РОЗВАГ ТА САМОРОЗВИТКУ

Авдеєнко Олексій

Після блокування соцмережі ВКонтакте в 2016 році, більшість користувачів розділилися на два табори: хтось почав користуватися Фейсбуком, а інші — вирішили встановити Telegram.

Telegram — це месенджер, яким користуються більше 600 мільйонів людей. Щодня люди відправляють 70 мільярдів повідомлень, а публікації, які розміщуються у каналах, набирають 30 мільярдів переглядів.

Основне, за що полюбили Telegram — це його простота у використанні та анонімність. Але, цей месенджер не лише про листування. Зараз в ньому є багато популярних каналів, на яких люди розміщують свої пу-

блікації, ведуть блоги та пишуть про останні новини у світі.

Канали стали навіть зручнішими ніж стрічка у фейсбук: достатньо підписатися на найцікавіші та заходити тоді, коли вам буде зручно. Таким чином ви не пропустите жодну важливу новину чи публікацію і зможете її побачити, навіть якщо вона вийшла ще вчора.

Наша редакція зібрала для вас список корисних телеграм-каналів, які допоможуть вам провести час у месенджері з користю. Щоб перейти у канал, вам лише треба відкрити камеру та відсканувати QR-код поруч з описом.

Почни щось — канал про бізнес та саморозвиток. Щодня виходить багато корисних публікацій, читаючи які ви будете ставати краще та придбати нові корисні навички.

На цей телеграм-канал підписано вже більше 70 тисяч українців.

Телеграмна Служба Новин — редакція, яка заснувала себе у телеграмі. Вони оперативно випускають новини, які зручно читати і це не займає більше декількох секунд.

На цей телеграм-канал підписано вже більше 340 тисяч українців.

Ветер Дуєт — канал, який обожнюють усі мандрівники. На каналі ви знайдете дешеві авіаквитки у всі країни світу, корисні поради та статті для тих, хто тільки збирається стати мандрівником.

На цей телеграм-канал підписано вже більше 180 тисяч українців.

Yakabooks — це офіційний канал найбільшої в Україні інтернет-книгарні. Тут ви знайдете уривки з найпопулярніших нон-фікшн книг та зможете спіймати знижку на товар з магазину.

На цей телеграм-канал підписано вже більше 5 тисяч українців.

ЯК ТВАРИННИЦТВО ВПЛИВАЄ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

Нам усім відомо, що попит народжує пропозицію. Тваринництво — не виняток. Значний ріст населення планети викликає значну потребу в їжі. І ця потреба сприяє швидкому розвитку тваринництва — колосальної проблеми людства, яка впливає на екологію не менш колосально, ніж заводи, машини або польоти у космос.

Але, що тут поганого? Свіже м'ясо та молочні продукти — це необхідність для більшості населення Землі. Але... Складно уявити, наскільки рушійна дія тваринництва. Стада худоби по всьому світі залишають помітні сліди впливу на екологію. Як, де і чому? Розглянемо напрямки, де можна найяскравіше побачити вплив тваринництва на навколишнє середовище.

Вода.

Використання води заради виготовлення свинини чи яловичини дійсно вражає. Відповідно до твердження доктора Джорджа Боргstromа з Дослідницького університету штату Мічиган, витрати води на виробництво 1 фунта яловичини ста-

новлять 2500 галонів. Тобто для того, щоб отримати 1 кг м'яса, потрібно 4300 літрів води. До цих розрахунків входять: витрати води, необхідні для поливу пасовищ, організації водопою та миття тварин, підтримання в чистоті корівників та інших приміщень, необхідних у виробництві, а також дотримання норм гігієни в процесі заготівлі м'яса.

Як стверджується в науковій статті, розміщеній в журналі PNAS (Національна академія наук США), витрата води на потреби тваринництва по всьому світу складає третину загальних витрат. Для здійснення розрахунків вченим довелося провести дослідження в 28 різних регіонах планети. В окремо взятих областях ці

цифри можуть варіюватися від 20 до 70% загальної кількості води, що витрачається.

Ґрунт.

Кількість землі, яка використовується під пасовища, у середньому сягає 1/3 від загальної кількості доступної землі. А в деяких випадках це навіть 1/2. Таке безглезде використання землі, також впливає на ґрунт не найкращим чином. Відбувається деградація земель, що виражається в ущільненні ґрунту, ерозії, забруднення хімікатами, що використовуються в господарстві для догляду за худобою і вирощування кормів; розширення пасовищ і полів, необхідних для вирощування кормових культур, нерідко веде за собою вирубку прилеглих лісових

масивів, тобто збезлісення. Розширення територій для утримання свійських тварин веде за собою ще одну проблему. Відбувається зкорочення територій для життя диких тварин та птахів. Крім того, бачучи в диких тваринах загрозу для домашньої худоби, фермери знищують цілі види хижих тварин та птахів, тим самим руйнуючи екосистеми.

Відходи.

Утилізація відходів — величезна проблема сільськогосподарства в будь-якій країні. Згідно статистики за 1999 рік, створеної Рахунковою палатою США, кількість сміття, виробленого тваринницькими підприємствами, в 130 разів перевищує обсяг побутових відходів всіх жителів країни разом узятих. Тонни фекалій, які скидаються в найближчі озера та річки, створюють там справжні вигрібні ями. Ці

ями отруюють ґрунт та атмосферу, адже там містяться такі небезпечні речовини як метан, аміак, сірководень, чадний газ, важкі метали.

Парникові гази.

Багато людей навіть не можуть уявити, що тварини можуть вплинути на забруднення повітря. Але це так. Вуглекислий газ, який виробляють корови під час дихання — лише мала частка того впливу, який йде від тваринництва. Вирощування кормових культур, заготівля кормів, а також переробка, транспортування і зберігання м'яса. Усе це утворює величезну проблему — 9% світових викидів вуглекислого газу в атмосферу. І всі 9% — це результат тваринництва. За даними досліджень FAO, 18% парникових газів лежить на совісті жуйних тварин. При цьому мова йде не тільки про CO₂, а й про метан (37% від загальної

кількості, що потрапляє в атмосферу), аміак (70%) і закис азоту. Історії відомі випадки, коли ці гази ставали причиною вибухів на фермах, де власники приділяли недостатньо уваги чистоті і провітрюванню корівника.

Кількість «тварин на забій» на землі росте з кожним роком: людство хоче їсти, а деяка його частина ще й заробляти на цьому гроші. Мало хто з лідерів м'ясної індустрії готовий визнати ті можливості, які відкриває перед населенням планети вирощування зернових. А між тим ставка, зроблена на агропромисловий, дозволяє задовольнити потребу в їжі набагато більшої кількості людей, ніж виробництво м'яса, яке було і залишається в першу чергу прибутковим бізнесом.

Каратаєв Сергій

НОВА РЕФОРМА ОСВІТИ: ЩО ПРО ЦЕ ДУМАЄ ВИКЛА- ДАЧ З БАГАТОЛІТНІМ СТАЖЕМ

16 січня Президент Володимир Зеленський підписав Закон України «Про повну загальну середню освіту».

За словами заступника міністра освіти Любомири Мандзій, відтепер Міністерство освіти і науки має можливість втілювати заплановані зміни у шкільній освіті.

Закон гарантує рівний доступ до освіти для учнів, забезпечує педагогічну автономію вчителів та передбачає більше можливостей для шкіл у використанні власних коштів.

Учні отримують можливість будувати індивідуальні освітні траєкторії, обирати навчальні предмети та мати більше прав для учнівського самоврядування.

Ми вирішили дізнатися думку експерта, і тому взяли невеличке інтерв'ю у викладача Київського університету Бориса Грінченка, Поліщук Тетяни Ігорівни про реформу та як вона вплине на подальшу долю освіти.

Тетяна Поліщук — викладач з багатолітнім стажем, яка 14 років пропрацювали учителем історії у школі і вже 9 років працює та викладає в університеті Грінченка.

Тетяно Ігорівно, яку б ви оцінку дали цій реформі за десятибальною шкалою? Та що саме вам подобається чи не подобається як викладачу?

В новому Законі про середню освіту мені імponує інклюзія та можливість навчання за індивідуальними планами та дистанційно. Кількість дітей в класах мала б регулюватися та по факту це не працює (особливо там де катастрофічно не вистачає шкіл).

Не подобається ставлення до вчителів, які мають усі перейти на контракт з певного часу. Контракт для вчителя безумовно має бути, однак він має також бути впевне-

ним, що з вересня матиме навантаження. Сьогодні вчитель в школі не впевнений, що з вересня 2020 вийде на роботу, тому і стимул працювати частково втратив (це стосується як вчителя пенсійного віку так і перед пенсійного), а заміни вчителям немає. Особливо це стосується невеликих міст чи сільської місцевості. В Києві ситуація дещо відрізняється від решти регіонів.

В цілому я б дала оцінку 8 з 10 балів.

Зараз учителям дали змогу самостійно створювати програми навчання. Як ви вважаєте, це позитивно вплине на зацікав-

леності учнів чи навпаки, краще навчатися по установленій державою програмі?

Звісно, з урахуванням досвіду роботи в університеті за індивідуальними програмами, я б підтримала таку ідею. Та не слід забувати, що по завершенню навчання в школі учні мають складати ЗНО – тому програма з певним переліком обов'язкових елементів з предмету має точно бути. Ну до прикладу, я – історик. Чи можна вчити один період історії та не вчити інший? Чи варто поєднувати історію рідного краю чи України з історією світу? На мою думку це є обов'язковим для загального розвит-

ку особистості. А от методики викладання точно мають бути індивідуальними. Адже навіть кожен колектив (клас) є індивідуальним.

Вперше в законі буде вказано про домашню форму навчання. Як ви думаєте, чи буде ця система користуватися попитом та чи вплине це на успішність порівняно з учнями, які навчаються в школі?

Якби Ви брали у мене інтерв'ю ще два тижні тому то певно моя відповідь дещо відрізнялася б. Та з урахуванням запровадження карантину і навчання вдома великої кількості дітей хочу сказати, що це має свої певні переваги.

Так сталося в моєму житті, що моя дитина вже третій рік перебуває на домашньому навчанні. Тому можу висловити власні спостереження. Домашнє навчання може

бути кількох видів: вчителі приходять до дитини додому (це саме наш випадок), дитина відвідує вчителів у школі за індивідуальним графіком, дитина отримує завдання від вчителів і лише складає теми (це може бути при конкретній школі, що поруч чи он-лан-школі).

Основне, що слід засвоїти батькам та дітям в такому випадку – це самоорганізація навчання. Це дуже важливо саме для покращення результатів. Нам пощастило і з вчителями, і з дитиною, які відповідально ставляться до такого навчання. Тому мій досвід позитивний. Однак, я знаю відгуки вчителів та батьків чиї діти не дуже відповідально ставляться до такої форми навчання – тож і результат інший.

На вашу думку, середній бал ЗНО після цієї реформи піде ввєрх або вниз?

Адже учні зараз отримали більше свободи і мають право обирати профільні предмети самостійно.

Щодо рівня балів ЗНО, то я не можу передбачити різке зростання чи навч=паки спад. Адже знаю, що і зараз ті діти, які добре складають ЗНО займаються додатково з репетиторами та підтягують саме предмети ЗНО. Чи робить це їх більш освіченими? Це спірне питання.

Викладаючи студентам можу зазначити, що ті з них кому подобається їх профіль навчання навчаються добре і досягають успіху в професії. І це не залежить від оцінок отриманих в школі чи балів ЗНО.

Дуже дякую вам за висловлену думку.

Навзаєм. Бережіть себе.

Авдеєнко Олексій

СТУДЕНТИ НА МАГІСТРАТУРІ: МІФ ЧИ РЕАЛЬНІСТЬ?

У 16 років українським учням найскладніше визначитися зі своєю майбутньою професією. Юнацький максималізм, тиск батьків, освітні тренди — усе це сильно впливає на їхні рішення, іноді допомагаючи, але частіше заважаючи зробити усвідомлений вибір. Але під час бакалаврату у студентів формується конкретніше бачення свого майбутнього і виникає питання: «Вступати чи не вступати в магістратуру?»

Попри освітні реформи 2016 року, в українському суспільстві все ще є переконання, що вища освіта без магістратури не така вже й вища. Вона обов'язкова без варіантів. У Європі та США до цього інший підхід: закінчивши бакалаврат, люди йдуть працювати (якщо не планують присвятити себе науці), освоюються в професійній сфері та вже для здобуття нових знань та підвищення кваліфікації йдуть у ма-

гістратуру. У них рідко зустрінеш таких молодих магістрів, як в Україні, віком 21-23 роки. Дізнаючись про такі закордонні тенденції, українські студенти, розчарувавшись у системі освіти, яка «нічого практичного не дає», рвуться працювати, замислюючись: «Чи так потрібна магістратура?»

Існує думка, що до магістратури «доживають» найамбітніші та найцілеспрямованіші студенти. Старше покоління вважає, що з такою кваліфікацією легше влаштуватися на престижну роботу та здійснити кар'єрний зліт з вищої стартової позиції. Можливо, це було актуально, коли вищою освітою вважався ступінь магістра, але зараз йому рівноцінний ступінь бакалавра, тому для більшості професій цілком достатньо «бакалавру». До того ж, керівники все більше звертають увагу на особисті якості кандидата, його попередній досвід та досяг-

нення, ніж на ступені. На що й опирається більшість студентів при вирішуванні свого майбутнього. Ще навчаючись на бакалавраті, багато студентів працюють, намагаючись розширити своє коло знайомств, підвищуючи свою здатність до навчання та стресостійкість. А два роки в магістратурі сприймають як даремно витрачений час та гроші.

Хоча багато студентів все ж йдуть у магістратуру, але зазвичай це студенти спеціальностей, необхідні для професійної діяльності на державній службі та службі в органах місцевого самоврядування; або іногородні студенти, яким простіше оплатити гуртожиток університету, ніж власне житло; або якщо магістратуру вони проходять за кордоном. Але більшість все ж таки схиляється до того, що практичний досвід набагато важливіше «корочки».

Полоз Єлизавета

«Академія» – газета Національної академії наук вищої освіти України; заснована згідно з рішенням Президії Академії (протокол № 8 від 16 жовтня 2009 року).

Шеф редактор – **Віктор Шпак**

Відповідальні за випуск – студентська редакція Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка у складі:

Головний редактор:

Варич Дарина

Дизайн та верстка:

Грохольська Анна

Редактор:

Довгоп'ята Дарина

Кореспонденти:

Авдеєнко Олексій

Каратаєв Сергій

Кошман Вікторія

Полоз Єлизавета

Якубець Марина

Редакція:

вул. Тургенєвська, 11, Київ, 01054

Тел/факс:

(044) 486 89 16

E-mail:

anvuz@ukr.net,

nanvuz@ukr.net

v.shpak@kubg.edu.ua

© НАН ВО України